

NIEŻYCZLIWY (50) *ai*

nieżyczliwy (49), **nieżyćliwy a.** nieżyczliwy (1); nieżyczliwy : nieżyćliwy *a.* nieżyczliwy *Mącz* (7:1).

W pisowni łącznej (39), *w rozłącznej* (11).

e jasne.

comp nieżyczliwszy (1).

sg m N nieżyczliwy (21). ◊ *f N* nieżyczliwã (2). ◊ *G* nieżyczliwój (1). ◊ *A* nieżyczliwą (1). ◊ *I* nieżyczliwą (2). ◊ *V* nieżyczliwã (2). ◊ *n N* nieżyczliw(e) (1). ◊ *A* nieżyczliw(e) (1). ◊ *I* nieżyczliwym (1). ◊ *pl N m pers* nieżyczliwi, nieżyczliwszy (5). ◊ *G* nieżyczliwych (4). ◊ *D* nieżyczliwym (3). ◊ *A m pers* nieżyczliwe (3); -é (2), -(e) (1). ◊ *L* nieżyczliwych (2). ◊ *V m pers* nieżyczliwi (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w. s.v. życzliwy.

1. *Taki, który nie życzy komuś dobrze albo życzy mu źle; nieprzychylny, nieprzyjazny, niechętny; malevolus Mącz, Calep, Cn; malevolens Mącz, Cn; adversus, inimicus, lividus, niger, tristis Mącz; infestus Modrz; malignus Calep; infavorabilis, infuscatus malevolentia Cn (50) : Noverca tristis, Nieżiczliwa mácochá. Mącz 251d, 7d, 238c, 246d; Wdeptáli mię w ziemię ludzie nieżyczliwi KochPs 82; Nie ćiesz złych ludzi/ Boże mój prawdziwy/ W ich przedsięwzięciu: aby nie życzliwy Człowiek/ pływając w łzczęściu/ niewinnemu Tym cięższy nie był/ y froszy dobremu. KochPs 204, 9, 84, 161, 176, 206; KochPieś 25; Y ciebie oplákána Polko nieżyczliwym Iuż chce bronić drapiełczom łakomftwá wielkiego. KmitaPsal A3; Calep 633a; Ale niedługo fąsiad nieżyczliwy/ Widząc przypadek Polki niełzcześliwy/ Ciefzyć łie będzie GrochKal 14; GrabowSet H3v; KmitaSpit B3; VotSzl E2.*

nieżyczliwy komu, czemu (16): *Thy [Tatary] był przywiódł Kázimierz Kuiáwłkie Kłiążę nieżyczliwy Boleśłáwowi. BielKron 361v, 101; Mącz 249b; GórnDworz Dd5; RejZwierc 224v; KochMon 32; PaprPan Gg2v; ZawJeft 23; síłá takich íest/ ácz wprowadzie łtanem podleýszy [od Ibrahima]/ ále záprawdę fercem równi: y náwet niewiém/ by niebárziéy Turczynowi nieżyczliwízy. OrzJan 37, 115; WujNT 738; WitosłLut A5; A záprawdę niewiem w kimby ták niechęłtne ferce było ku Rzeczyp. y łobie łámemu nieżyczłiwe/ ktoryby z pewnych pożytkow łwych [...] wzbraniał łię máłego kęłá wdzielić/ ná dalze opátrzełnie łwiebod y wczáłow łwoich GrabPospR M; Nieżyczliwi czći máłki Bożey heretycy. SkarKaz 578b marg; ná ofiárę twoię iáko Kaimowę nie weyźrzę: íełłiś brátu twemu nie życzliwy. SkarKazSej 672a, 662a.*

W połączeniu szeregowym (1): *Y będą ludzie łámi łiebie miłuiący/ łákomi/ hárdzi/ pyłzni/ bluznierze/ rodzicom niepołufzni niewdzięczni niepobożni/ przyrodzonych nie miłuiący/ przymierza nie trzymájący/ potwarcy/ niepowsćiągliwi/ niekromni/ bez dobrotliwośći (marg) dobrym nie życzliwi. (-) [nie dobrotliwi Leop]/ zdrayce/ vporni/ náđęci/ y rołkofzy więcey miłuiący niżli Bogá WujNT 2.Tim 3/3.*

W charakterystycznych połączeniach: nieżyczliwy(-a, -e, -i) bog (2), *drapiełca, ludzie (człowiek, człek)* (7), *macocha, sąsiad* (2), *szczęście, śmierć, zazdrość* (2), *zima.*

Wyrażenie: »nic nie życzliwy« (1): *A zazdrość nic nie życzliwą Szczęściu: (y ku zdráđzie chćiwá [...] Zepchni ią w wieczné ciemnośći ZawJeft 23.*

Szeregi: »fałeczny a nieżyczliwy« (1): omylna fortuná fwiátá tego/ kthora fie nam mátká być ozywa/ ále pewnie fałeczną á nie życzliwą *RejZwierc* 178v.

»nieżyczliwy ani uprzejmy« (1): y to chwali co ieden czyni y mowi/ y to co drugi przeciwny czyni y mowi / á obiemá nieżyczliwy áni vprzejmy. *SkarKazSej* 662a.

»zazdrościwy (a. pełen zazdrości), (a) nieżyczliwy« [*szyk* 2:2] (4): *Mącz* 196a, 205d; Trudno ten ma być w fpołeczney miłości/ Wfzem nieżyczliwy á pełen zazdrości *RejZwierc* 224v; Zimo zazdrościwa/ Zimo wfzyfkim ná świecie rzeczom nie życzliwa/ Y tyżeś mię do tego fzcześcia vbieżała *WitosłLut* A5.

»nieżyczliwy i złego serca« (1): kto nam będzie tak nieżyczliwy/ y tak złego ná nas fercá/ coby cię czczémi fłowy [...] odwodzić miał *OrzJan* 115.

W przen (9) : *RejZwierc* 178v; NA złotym woźie iedźie pychá vrodziwa/ Pzed [!] nią córká iéy siedzi zazdrość nieżyczliwa *KochMRot* Cv; Bo iednoś począł kwitnąć by kwiatek rożány/ Aliś od nieżyczliwéy śmierci wnet obrány. *PudłFr* 41; *ZawJeft* 23, 25; *WitosłLut* A5.

*W połączeniu z rzeczownikiem oznaczającym część ciała lub narząd organizmu ludzkiego użytym metonimicznie na zasadzie pars pro toto [w tym: oko (1), ręka (1), serce (1)] (3): á złe/ ktorzy wfzytko wedle lubości fwey czynią/ á złem chęciam fię poddawiają/ ręką nieżyczliwą [Bóg] vciśnie [manu infesta premet] *ModrzBaz* 136v; iefli ktory zazdrością z ięty oko nań nieżyczliwie obrocił/ vmiął go rychło pokorą vbłagać y vjać. *SkarŻyw* 354, 567.*

α. *W funkcji rzeczownika* (7) : *Mącz* 259d; *RejZwierc* [272]; Zátrożył nieprzyaciél/ wzrufzył nieżyczliwy/ Niechętny mnie záfmucił/ vtrapił złośliwy/ Wfzetecznik/ iad fwoy wylał *GrabowSet* F2; DŁugoż nieżyczliwy wefelić fię będzie/ Ze prośbą mą gárdziłz Pánie? *GrabowSet* G2v; Day Boże święty [...] Znák (*kust*) nie- (-) nieżyczliwym [!]/ żeś mnie wfpomogł/ Pánie *GrabowSet* Iv.

nieżyczliwy czemu (1): Ten [*czart*] fię w takich nie życzliwych czci tey Pánny ozywa y bluźni. *SkarKaz* 578b.

Szereg: »nieżyczliwy, zapamiętały« (1): A wy/ o nieżyczliwi/ o zápamiętáli/ Długóž fye ná mą fławę będziecie tárgáli? *KochPs* 6.

2. [*Niepożądany, przykry, nieprzyjemny [komu]*: iże [...] stáli fie przyiacielmi Herod s Piłatem/ ktorzy przed thym miedzy sobą nie dobre mieszkanie mieli. Nie życzliwe ieft bowiem panowanie iednego człowieká drugiemu. (*marg*) Non bene cum lociis conueniunt regna (-). *GrzegŻarnPos* 1582 778 (*Linde*).]

Synonimy: **1.** *niechętny, nieludzki, nielaskawy, nieprzychylny, nieprzyjacielski, nieprzyjazny, nieprzyjaźliwy, niesprzyjajny, niesprzyjazny, niesprzyjaźliwy, nieuprzejmy, niewdzięczny, przeciwny, złościwy, złośliwy, złośny, zły*; **2.** *nieżądny*.

Cf **NIEŻYCZNY, ŻYCZLIWY**